

Kimya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Ayşegül DERMAN¹
Erdal ÖZKAN²
Yasemin GÖDEK ALTUK³
İbrahim E. MÜLAZIMOĞLU⁴

Geliş Tarihi: 18.03.2008

Yayına Kabul Tarihi: 24.06.2008

ÖZET

Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının; mezun olunan lise türü, anne-baba eğitim düzeyi, bölümü tercih sırası, akademik başarı ve yüksek lisans yapma isteği faktörlerine göre nasıl değiştiğinin incelendiği bu araştırma genel tarama modelindedir. Araştırmanın örneklemini 2005-2006 ve 2006-2007 öğretim yılında çeşitli üniversitelerin kimya öğretmenliği bölümünde okuyan 4. ve 5. sınıftaki 331 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum" ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada veri çeşitlemesi sağlamak için nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi ile kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili görüşleri alınmıştır. Tutum ölçeğiyle elde edilen verilerin analizinde Tek Yönlü Varyans Analizi tekniği kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler nitel analiz yöntemlerinden içerik analiziyle çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tutum, kimya öğretmeni adayı, öğretmen eğitimi, içerik analizi.

An Investigation of Chemistry Student Teachers' Attitudes Toward Teaching Profession According to Some Factors

ABSTRACT

The survey model is used in this research. The participants were 331 chemistry student teachers who attending fourth and fifth class of chemistry teacher program of different universities in 2005-2006 and 2006-2007 academic year. Attitude scale toward teacher profession and interview form were used for collecting the data. In analyzing data One Way Anova statistical technique and content analysis method were used. In this way data triangulation was provided.

Key Words: Attitude, chemistry student teacher, teacher training, content analysis.

GİRİŞ

Her toplum eğitim yoluyla bireylerini yetiştirmek, ideal kültür varlığını gelecek nesillere aktarmak ve geleceğini hazırlamak ister. Öğretmenlerin birer öğretici değil aynı zamanda eğitici olmaları beklenmelidir (Özden, 1997).

Öğretmenin yerini tutacak bir araç henüz geliştirilememiştir. Günümüzün bilgisayarları, öğretim araçları öğretmenin yerini tutamaz. Modern eğitim bilimi de öğretmenin öğretimdeki rolünü bilmektedir. Öğrenci şahsiyetinin oluşumu ve gelişimi öğretmen sayesinde, öğretmenle öğrencilerin kuracağı ilişkiler sayesinde

¹ Dr. Selçuk Üniv. Eğitim Fak. Fen Bil. Öğrt.A.B.D. Konya. E-posta:aderman@selcuk.edu.tr

² Prof. Dr. Selçuk Üniv. Eğitim Fak. OFMAE. Kimya Öğrt. Böl. Konya. E-posta:erozkan@selcuk.edu.tr.

³ Yrd.Doç.Dr.Ahi Evran Üniversitesi. Eğitim Fakültesi. Fen Bilgisi Öğrt. Kırşehir. E-posta:yaseming@gazi.edu.tr.

⁴ Dr.Selçuk Üniv. Eğitim Fak. OFMAE. Kimya Öğrt. Böl. Konya. E-posta:mulazimoglu@selcuk.edu.tr

(Hesapçioğlu, 1988: 237). Atatürk'e, vatanına, milletine, bayrağına, ailesine, arkadaşlarına, okula, kendine sevgi, saygı, bunları tanıma ve bunlara karşı olumlu tutum geliştirebilme öğretmen aracılığıyla olur.

Bireyin bir işi yaparken yaptığı işle ilgili tutumunun sonucu etkileyebileceği ve mesleğini sevmeyen birinin o meslekte başarılı olamayacağı yadsınamaz. Dünyadaki bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, eğitilen kesime öğrenmeyi kolaylaştırıcı imkanlar sunmakla birlikte, öğretmen ögesi eğitim-öğretimde yeri doldurulamayan birinci öge olma özelliğini her zaman sürdürmüştür. Çağın getirdiği tüm imkanlar ancak öğretmenlerin canlı kişilikleri ile umulan katkıyı sağlamakta ve yararlı olmaktadır. Bu noktada öğretmenin kişiliği, mesleki yeterliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu büyük önem taşımaktadır (Alım ve Bekdemir, 2006).

Kavcar'a göre (1999) bir eğitim sisteminin en önemli ögesi öğretmendir ve hiçbir eğitim modeli o modeli işletecek personelin niteliğinin üzerinde hizmet üretmez. Bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir.

Sabırlı, özverili ve öğretimdeki engeller karşısında ısrarcı olmayı gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bu mesleği severek ve isteyerek yapmak çok önemlidir. Bu durum öğretmenlerin mesleklerine karşı taşıdıkları olumlu tutumla yakından ilişkilidir. Bireyin başarılı bir öğretmen olabilmesi için, hem iyi bir konu alanı bilgisine, hem de öğretmenlik formasyonu bilgisine sahip olması ve öğretmeye güdülenmesi, öğretmenliğe gönül vermesi gerekmektedir. Kazanılan bu özelliklerin de deneyimle güçlendirilmesi başarılı bir öğretmenlik için önemli görülmektedir (Senemoğlu, 2001).

Allport'a (1967) göre, tutum, yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumudur (Alım ve Bekdemir, 2006: 264).

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, mesleki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisi olması nedeniyle onların mesleği algılayış biçimini yansıtır. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilik yıllarındaki öğrenme yaşantıları, kendi meslek anlayışlarına temel teşkil etmektedir ve bu yaşantıların mesleğe karşı olumlu tutumlar kazandıracak şekilde düzenlenmesi gerekir. Öğretmen adayları mesleklerine yönelik olumlu tutumlara sahip olarak yetiştirilebilirlerse, öğretmen olduklarında, öğrencilere karşı daha olumlu davranışlar sergilerler, araştırmacı olurlar, yaratıcı düşünür ve yenilikleri öğrenme ortamına kolayca aktarırlar, olumlu tutumları el-yüz hareketlerine yansır ve öğrencileri daha kolay motive ederler, öğrencilere içten ve samimi davranırlar, katı kuralcı olmazlar, zamanlarını etkili kullanırlar, mesleklerini severek yaparlar, zevk alırlar, öğretmenin görev, sorumluluk ve rollerini daha iyi bir şekilde üstlenebilirler (Çeliköz ve Çetin, 2004: 137). Öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının, eğitim-öğretim faaliyetlerinde çok önemli bir yere sahip olduğu bir çok araştırmayla sabittir (Lapido, 1984; Lubis, 1988).

Öğretmen yetiştirme alanında başlatılan yeniden yapılanma çalışmaları ve araştırmalar sayesinde, gelişmiş ülkelerde bu alanda ilerlemeler kaydedilmiş, öğretmen eğitimine yeni bakış açıları getirilmiştir. Bu bakış açıları çerçevesinde yapılan çalışmalarda öğretmenlerin yanı sıra öğretmen adayları ile de çalışmalar yapılmasının önemine dikkat çekilmektedir (Çakmak, 1999).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, mezun olunan lise türü, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, bölümü tercih sırası, lisansüstü eğitim yapma

isteği ve akademik başarı faktörlerine göre nasıl değiştiğini incelemek ve kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaktır.

Alt Problemler

1. Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları mezun olunan lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?
2. Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları anne eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları bölümü tercih sıralarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları lisansüstü eğitim yapma isteğine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları akademik başarılarına göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırma genel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreni üniversitelerin kimya öğretmenliği bölümlerine devam eden öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2005-2006 ve 2006-2007 öğretim yıllarında Selçuk, Marmara, Atatürk, Gazi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakülteleri Kimya Öğretmenliği Bölümü 4. ve 5. sınıfa devam eden öğrencilerden (aday öğretmenler) tesadüf küme örnekleme yöntemi ile seçilmiş 331 kişiden oluşmaktadır. Ayrıca 2005–2006 bahar döneminde Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kimya Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinden 12 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları:

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu ölçmek için Özgür (1994) tarafından geliştirilen ‘Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği’ kullanılmıştır. 5’li likert tipi ölçme aracı olan ‘Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği’ yirmisi olumlu, onüçü olumsuz toplam otuz üç maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler ‘kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum’ şeklinde kategorize edilmiştir. Katılımcılardan kendilerine uygun olan maddeyi işaretlemeleri istenmiştir. Olumsuz maddeler tersten puanlanmıştır. ‘Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği’nden alınabilecek en yüksek puan 165, en düşük puan ise 33’tür. Ölçekten alınacak puanın yüksek ya da düşük olması, ölçek ile ölçülen özelliğin katılımcıda yüksek ya da düşük olduğunu gösterir. Özgür (1994), ölçekle ilgili madde analizi çalışmaları sonucunda bu ölçeğin tutum ölçmede kullanılabilir bir ölçek olduğu sonucuna varmıştır. Bu analizde Özgür (1994), sıra farkı korelasyon katsayısını hesaplayarak ilişki katsayısını (+0,63) bulmuştur. Bu sonuç tutum cümlelerine güvenilebileceğini ortaya çıkarmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu (Ek 1) hazırlanırken, öğrencilerle yapılandırılmamış formda gerçekleştirilen görüşmelerden, öğretmenlik uygulamalarıyla (Hacıoğlu, 1990; 1991) ve öğretmen yetiştirmeyle (Gödek, 2002) ilgili çalışmalardan yararlanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular, kimya öğretmeni

adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerini araştırmaya yöneliktir ve uzman görüşü (Gödek, 2002) doğrultusunda hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması:

Veriler Özgür (1994) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum” ölçeğinin 2005-2006 eğitim- öğretim yılı bahar yarıyılında Selçuk, Gazi, Marmara ve Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde; 2006-2007 eğitim- öğretim yılı güz yarıyılında Atatürk Üniversitesi’nde öğrenim gören 4. ve 5. sınıf kimya öğretmeni adaylarına uygulanmasıyla elde edilmiştir. Bu uygulamada kimya öğretmeni adaylarından, araştırma sonuçlarının geçerliği için samimi ve içten olmaları istenmiştir. Görüşmelerden önce, yapılandırılmamış görüşme formunda; görüşülecek öğrencilerle tanışılmış, kimya öğretmeni adaylarının hizmet öncesi öğretmen eğitimi süreçleri hakkında konuşulmuş, bu konudaki görüşleri alınmıştır. Bu araştırmanın amacı, önemi ve içeriği hakkında öğrenciler bilgilendirilmiştir. Araştırma sonuçlarında, isimleriyle ilgili bir açıklamanın kesinlikle olmayacağı öğrencilere bildirilmiştir. Böylece öğrencilerin görüşmelerde rahat, ifadelerinde (verilerin inandırıcılığı açısından) daha içten ve samimi olmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Görüşmeler süresince araştırmacı, öğrencileri etkileyebilecek yönlendirmelerden kaçınmıştır. Öğrencilerin kendilerine yöneltilen soruları yanlış veya eksik anladığı durumlarda düzeltmeler ve ek açıklamalar yapılmıştır. Görüşme ortamında araştırmacı ve görüşme yapılan öğrenciden başka kimse bulunmamıştır. Görüşmelerin bölünmemesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Veri Analizi:

Araştırma örnekleminin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, mezun olunan lise türü, anne-baba eğitim düzeyi, bölümü tercih sırası, akademik başarı ve yüksek lisans yapma isteği değişkenleri açısından farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla tek yönlü varyans analizi (F testi) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılan görüşmelerden elde edilen nitel veriler, nitel analiz yöntemlerinden olan içerik analizi (Yıldırım ve Şimşek, 2005) yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz şu şekilde yapılmıştır: Bilgisayar ortamındaki görüşme ses kayıtları tek tek dinlenerek yazılı hale getirilmiştir. Veri kaybına engel olmak için görüşmeler tekrar tekrar dinlenmiştir. Bu yazılı veriler birkaç kez okunmuştur. Araştırma problemi açısından anlamlı olan veriler tespit edilmiştir. Bu verilerin neleri içerdiği incelenmiştir. Tema (kategori) ve bu temaya ait kodlar (tablolardaki maddeler) belirlenmiştir. Tema (görüşmelere ait bulgulardaki ana başlık) ve kodlar (görüşme bulgularına ait tablodaki maddeler) kesinleştirildikten sonra, her koda ait frekans ve yüzde değerleri, sayısal olarak tablo halinde sunulmuştur. Her koda ait görüşme ifadeleri olduğu gibi aktarılmıştır. Nitel verilerin analizinde geçerliği sağlamak için analiz çeşitlemesi yapılmıştır. Bulgular tabloda tematik ve sayısal değerlerle sunulmuştur.

BULGULAR***Tutum Ölçeğiyle Elde Edilen Verilere Ait Bulgular***

Tablo 1: Kimya Öğretmeni Adaylarının Mezun Oldukları Lise Türü Açısından Öğretmenlik Mesleğine

Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin N , \bar{X} Ve SD Değerleri

Lise Türü	n	\bar{X}	SD
Genel Lise	136	74,85	21,54
Anadolu Lisesi	96	65,42	16,62
Mesleki Teknik Lise	99	66,75	16,11

Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın $\bar{X} = 74,85$ ile Genel Lise mezunu kimya öğretmeni adaylarına ait olduğu görülmektedir. Mesleki Teknik Lise mezunu kimya öğretmeni adaylarının ortalamaları $\bar{X} = 66,75$ 'tir. Tutum ölçeğinden alınan en düşük ortalama ($\bar{X} = 65,42$) Anadolu Lisesi mezunu kimya öğretmeni adaylarına aittir. Kimya öğretmeni adaylarının mezun oldukları lise türü değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan F testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Kimya Öğretmeni Adaylarının Mezun Oldukları Lise Türü Açısından Öğretmenlik Mesleğine

Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin F Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	SS	df	MS	F	p
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	Gruplar arası	6221,058	2	3110,529	8,923*	.001
	Grup içi	114338,730	328	348,594		
	Toplam	120559,789	330			

* $p < .05$

Tablo 2'de kimya öğretmeni adaylarının mezun oldukları lise türü değişkeni açısından mesleğe yönelik tutum puanlarındaki farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla hesaplanan F değeri $F = 8,923$, $p = .001$ 'dir. İlgili değişken açısından gruplar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlıdır. Farklılığın hangi lise türü lehine olduğunu tespit etmek için Tukey HSD testi uygulanmıştır. Tukey testine ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Kimya Öğretmeni Adaylarının Mezun Oldukları Lise Türü Açısından Öğretmenlik Mesleğine

Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

Lise Türü (I)	Lise Türü (J)	$\Delta M (I-J)$	p
Genel Lise	Anadolu Lisesi	9,42*	.001
	Mesleki Teknik Lise	8,09*	.003
Anadolu Lisesi	Mesleki Teknik Lise	-1,33	.873

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puan ortalamalarında gruplar arasında ortaya çıkan farkın Genel Lise mezunu kimya öğretmeni adayları lehine olduğu görülmektedir. Genel

Lise ile Anadolu Lisesi mezunu kimya öğretmeni adaylarının puan ortalamaları arasındaki farklılık ($\Delta M= 9,42$, $p= .001$) Genel Lise mezunu kimya öğretmeni adayları lehinedir. Genel Lise ile Mesleki Teknik Lise mezunu kimya öğretmeni adaylarının puan ortalamaları arasındaki farklılık ($\Delta M= 8,09$, $p= .003$) Genel Lise mezunu kimya öğretmeni adayları lehinedir. Anadolu Lisesi ile Mesleki Teknik Lise mezunu kimya öğretmeni adaylarının puan ortalamaları arasındaki farklılık ($\Delta M= -1,33$, $p= .873$) .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu sonuçlara göre Genel Lise mezunu kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, Mesleki Teknik Lise ve Anadolu Lisesi mezunu kimya öğretmeni adaylarının tutumlarından yüksektir.

Tablo 4: Kimya Öğretmeni Adaylarının Baba Eğitim Düzeyleri Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik

Tutum Puanlarına İlişkin N , \bar{X} Ve SD Değerleri

Baba Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	SD
İlköğretim	190	70,34	19,10
Lise ve dengi	75	70,08	19,10
Üniversite ve üstü	66	67,39	19,26

Tablo 4 incelendiğinde en yüksek ortalamanın ($\bar{X} = 70,34$) ile baba eğitim düzeyi ilköğretim olan kimya öğretmeni adaylarına ait olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyi lise ve dengi olan kimya öğretmeni adaylarının tutum puanlarının ortalamaları ($\bar{X} = 70,08$)'dir. Tutum ölçeğinden alınan en düşük ortalama ($\bar{X} = 67,39$) ile baba eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan kimya öğretmeni adaylarına aittir. Kimya öğretmeni adaylarının baba eğitim düzeyi değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan F testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Kimya Öğretmeni Adaylarının Baba Eğitim Düzeyi Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik

Tutum Puanlarına İlişkin F Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	SS	df	MS	F	p
Gruplar arası	441,437	2	220,719		
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum				0,603	.548
Grup içi	120118,351	328	366,214		
Toplam	120559,789	330			

* $p < 0,05$

Kimya öğretmeni adaylarının baba eğitim düzeyi değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarındaki farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla hesaplanan F değeri $F = 0,603$, $p = .548$ 'dir. Hesaplanan bu değer grupların puan ortalamaları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olmadığını ifade etmektedir.

Tablo 6: Kimya Öğretmeni Adaylarının Anne Eğitim Düzeyleri Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik

Tutum Puanlarına İlişkin N , \bar{X} Ve SD Değerleri

Anne Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	SD
Okur Yazar Değil	94	69,40	17,96
İlköğretim	162	69,62	18,21
Lise ve Üstü	75	70,21	22,38

Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde (Tablo 6) en yüksek ortalamanın ($\bar{X} = 70,21$) ile anne eğitim düzeyi lise ve üstü olan öğretmen adaylarına ait olduğu görülmektedir. Anneleri okuryazar olmayan kimya öğretmeni adaylarının puan ortalamaları ($\bar{X} = 69,40$) olarak hesaplanırken annesi ilköğretim mezunu olan kimya öğretmeni adaylarının puan ortalamaları ise ($\bar{X} = 69,62$) olarak hesaplanmıştır. Kimya öğretmeni adaylarının anne eğitim düzeyi değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan F testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Kimya Öğretmeni Adaylarının Anne Eğitim Düzeyi Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik

Tutum Puanlarına İlişkin F Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	SS	df	MS	F	p
Gruplar arası	28,786	2	14,393		
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum				0,039	.962
Grup içi	120531,003	328	367,473		
Toplam	120559,789	330			

* $p < 0,05$

Kimya öğretmeni adaylarının anne eğitim düzeyi değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarındaki farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla hesaplanan F değeri $F = 0,039$, $p = .962$ 'dir (Tablo 7). İlgili değişken açısından gruplar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı değildir.

Tablo 8: Kimya Öğretmeni Adaylarının Bölümü Tercih Sıraları Değişkeni Açısından Öğretmenlik

Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin N , \bar{X} Ve SD Değerleri

Tercih Sırası	n	\bar{X}	SD
1-5	154	71,75	15,45
6-10	87	72,86	20,85
11-15	90	63,15	21,54

Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları ortalama puanlarına bakıldığında (Tablo 8) en yüksek ortalamanın (72,86) bölümü 6-10 sırasında tercih eden adaylara ait olduğu görülür. Bunu (71,75) ortalama ile bölümü 1-5 sırasında tercih eden kimya öğretmeni adayları izlemektedir. En düşük ortalama ise (63,15) ise bölümü 11-15 sırada tercih eden kimya öğretmeni adaylarına

aittir. Tercih sırası değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan F testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Kimya Öğretmeni Adaylarının Bölümü Tercih Sıraları Değişkeni Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin F Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı		SS	df	MS	F	p
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	Gruplar arası	5359,298	2	2679,649		
	Grup içi	115200,490	328	351,221	7,630*	.001
	Toplam	120559,789	330			

Kimya öğretmeni adaylarının bölümü tercih sırası değişkeni açısından mesleğe yönelik tutum puanlarındaki farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla hesaplanan F değeri $F=7,630$, $p=.001$ 'dir (Tablo 9). İlgili değişken açısından gruplar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlıdır. Anlamlı farklılığın hangi tercih sırası lehine olduğunu tespit etmek için Tukey HSD testi uygulanmıştır. Tukey testine ilişkin bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Kimya Öğretmeni Adaylarının Bölümü Tercih Sıraları Değişkeni Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	(I) Tercih Sırası	(J) Tercih Sırası	$\Delta M(I-J)$	p
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum		6-10	-1,11	.898
	1-5	11-15	8,58*	.002
	6-10	11-15	9,69*	.002

Tablo 10 incelendiğinde, bölümü 1-5 ile 6-10 sırada tercih eden kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($\Delta M=-1,11$, $p=.898$) yoktur. $\Delta M=8,58$, $p=.002$ değerlerine göre bölümü 1-5 ile 11-15 sırada tercih eden kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ve bu farklılık 1-5 grubu lehinedir. $\Delta M=9,69$, $p=.002$ değerlerine göre ise bölümü 6-10 ile 11-15 sırada tercih eden kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ve bu farklılık 6-10 grubu lehinedir.

Tablo 11: Kimya Öğretmeni Adaylarının Akademik Başarıları Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum

Puanlarına İlişkin N , \bar{X} Ve SD Değerleri

Akademik Başarı	n	\bar{X}	SD
Çok iyi (85-100)	86	69,74	22,66
İyi (65-84)	152	70,46	18,25
Orta ve Altı (64-)	93	68,39	16,92

Kimya öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde (Tablo 11), en yüksek ortalamanın ($\bar{X} = 70,46$) bölümdeki akademik başarısı iyi olan kimya öğretmeni adaylarına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla ($\bar{X} = 69,74$) ortalamayla akademik başarısı çok iyi ($\bar{X} = 68,39$) ortalamayla akademik başarısı orta ve altı olan kimya öğretmeni adayları izlemektedir. Bölümdeki akademik başarı değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan F testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Kimya Öğretmeni Adaylarının Akademik Başarıları Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin F Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	SS	df	MS	F	p
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	Gruplar arası	247,301	2	123,651		
	Grup içi	120312,487	328	366,806	0,337	.714
	Toplam	120559,789	330			

*p<.05

Kimya öğretmeni adaylarının bölümdeki akademik başarı değişkeni açısından mesleğe yönelik tutum puanlarındaki farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla hesaplanan F değeri $F = 0,337$, $p = .714$ ’tür (Tablo 12). İlgili değişken açısından gruplar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı değildir.

Tablo 13: Kimya Öğretmeni Adaylarının Lisansüstü Eğitim Yapma İsteği Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin N, \bar{X} , SD Değerleri

Lisans Üstü Eğitim Yapma İsteği	n	\bar{X}	SD
Çok istiyorum	81	66,56	19,47
İstiyorum	83	72,31	17,98
Kararsızım	93	67,76	18,89
İstemiyorum	74	72,62	19,76

Kimya öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde (Tablo 13) en yüksek ortalamanın ($\bar{X} = 72,62$) lisansüstü eğitim yapmayı istemeyen kimya öğretmeni adaylarına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla ($\bar{X} = 72,31$) lisansüstü eğitim yapmayı isteyen, ($\bar{X} = 67,76$) lisansüstü eğitim yapma konusunda kararsız olan ve ($\bar{X} = 66,56$) lisansüstü eğitim yapmayı çok isteyen kimya öğretmeni adayları izlemektedir. Lisansüstü eğitim yapma isteği değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan F testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14: Kimya Öğretmeni Adaylarının Lisansüstü Eğitim Yapma İsteği Değişkeni Açısından Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin F Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	SS	df	MS	F	p
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	Gruplar arası	2341,855	3	780,618	2,159	.093
	Grup içi	118217,933	327	361,523		
	Toplam	120559,789	330			

*p<.05

Kimya öğretmeni adaylarının lisansüstü eğitim yapma isteği değişkeni açısından mesleğe yönelik tutum puanlarındaki farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla hesaplanan F değeri $F= 2,159$, $p= .093$ 'tür (Tablo 14). İlgili değişken açısından gruplar arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı değildir.

Görüşmelerden Elde Edilen Verilere Ait Bulgular

Kimya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşleri: Bu kategoride kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri incelenmiştir. Tablo 15'te kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerine ait frekans ve yüzde değerleri yer almaktadır.

Tablo 15: Kimya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerine Ait Frekans Ve Yüzde Değerleri

İfadeler	f	%
1. Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu görüş bildirenler.	12	100
2. Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu görüş bildiren ve mesleği kendilerine uygun bulanlar	9	75
3. Öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu görüş bildiren fakat mesleği kendisine uygun bulmayanlar	3	25

Tablo 15'teki 1. madde, 'öğretmenlik mesleğini seviyorum, öğretmenlik kutsal, önemli, saygıdeğer bir meslektir' diyerek öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu görüş bildiren öğrencileri (12 kişi); 2. madde, öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu görüş bildirip, öğretmenlik mesleğinin kendi yapısına, karakterine uygun olduğunu ve mesleği severek yapabileceğini dile getiren öğrencileri (9 kişi); 3. madde, öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu görüş bildirdiği halde, öğretmenliğin kendi yapısına uygun olmadığını, öğretmenliği benimseyemediğini, kendini öğretmen olarak düşünemediğini, mesleği çekici bulmadığını dile getiren öğrencileri (3 kişi) kapsamaktadır.

Kimya öğretmeni adaylarıyla yapılan görüşmelerde, aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğiyle ilgili olumlu görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir. Aday öğretmenler, öğretmenliğin çok kutsal, saygıdeğer, önemli, zor (muhatabının insan olması nedeniyle) bir meslek olduğunu; idealistlik, sabır, özveri ve fedakarlık gerektirdiğini, toplumda öğretmene hak ettiği değer verilmediğini, toplumu yönlendirmede, nesillerin yetiştirilmesinde öğretmenliğin temel meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlik mesleğini sevdiğini, birilerine bir şey öğretmenin, bilgilerini paylaşmanın öğretmenliğin en güzel ve zevkli yanı olduğunu dile getirmişlerdir. Görüşme yapılan kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları olumludur.

Tablo 15'teki 1. ve 2. maddeye yönelik ifadelerden örnekler aşağıda verilmiştir:

Görüşme yapılan öğrencilerden biri (3. öğrenci, kız) aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenliği çok seviyorum. Ben bu bölüme es kaza geldim, asıl hedefim eczacılıktı, maalesef Türkiye'nin şartların-da bunun olması gerekiyordu. Seçimler bana bırakılmadı, ailem tarafından yapıldı kısmet dedim ve geldim ama gerçekten öğretmenliği çok seviyorum ve benimsedim ve iyi bir öğretmen olacağıma inanıyorum.

Birilerine bir şey öğretmek, bilgimi birileriyle paylaşmak herhalde bu benim yapımda var, o yüzden sevdim herhalde...

Öğretmenlik çok kutsal bir meslek bence, en saygıdeğer mesleklerden biri olsa gerek çünkü insanı eğitmeye çekirdekten başlıyorsunuz onu öyle bir işliyorsunuz ki karşınızda bambaşka bir insan oluyor.

Doktoru, hakimi yetiştiren de öğretmen... her şeyin temeli eğitim diye düşünüyorum...”

Görüşme yapılan bu öğrenci, üniversite sınavı sonucunda ilk tercihlerine giremeyenlerin, daha alt tercih sıralarında yer alan eğitim fakültesi tercihlerine gitmek zorunda kaldıkları gerçeğini de vurgulamıştır.

Diğer bir görüşmede öğrenci (1. öğrenci, erkek) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenlik mesleğiyle ilgili; seviyorum, severek tercih ettim, kendim istedim... Ama tabii bunun içinde Türkiye şartlarında eğitim sektörünün çok önemli bir yer tuttuğunu düşündüm, kimya öğretmenliği bitirdiğimde daha kolay iş bulacağımı düşündüm tercih ederken... Bunlar da etkili oldu. Öğretmenlik mesleğini hala seviyorum. Mesleği tercih etme konusunda bir pişmanlık duymadım ama şu anda kafamda ufak tefek sorular var... Öğretmenliği tercih etmemde ailem de bana destek oldu, zorlamadılar ama tercih etmem konusunda destek oldular.”

Bu görüşmede kimya öğretmeni adaylarının atanmaması problemine de değinilmiştir.

Diğer bir görüşmede öğrenci (5. öğrenci, kız) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Meslek olarak en son düşündüğüm meslekti ama bölüme geldikten sonra iyi ki de gelmişim diyorum, benimsedim. Öğretmenlik çok kutsal bir meslek ama keşke herkes verimli ve tam öğretmen olarak yapabilse bu görevini çünkü bir öğretmenin çağdaş olması ve zamana ayak uydurması gerekiyor. Mesela bilgisayar kullanabilmesi gerektiğinde, İngilizce bilmesi gerekiyor bir öğretmenin yani kendisini yetiştirmesi gerekiyor bunda da biz gençlere yol verseler çok iyi olacak gibi geliyor ama öğretmenlik gerçekten çok özel, ince işli bir meslek olduğu için özel insanların gelmesini istiyorum, verimle yapacak, hakkıyla yapacak kişilerin öğretmen olmasını istiyorum...”

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (7. öğrenci, erkek) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenlik zevkli bir meslek, öğretmenliği seviyorum, okudukça bölümü ve öğretmenliği daha çok sevdim...”

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (11. öğrenci, erkek) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Mutlaka seviyorum, istediğim bir meslek, severek yapacağıma inanıyorum. İsteyerek, severek yapabileceğimi düşünüyorum. Öğretmenlik mesleği en zor meslek bence belki birçok mesleğe göre daha kolay daha avantajlı gibi görünse de bence çok zor çünkü; direk muhatabınız insanlar, bir mühendis oturup masasının başına çizimini yapar, ama siz şeyler öğrenmeye gelen insanlarla muhatap oluyorsunuz bu hayattaki en zor şeydir..”

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (4. öğrenci, kız):

“Bence her insan yapamaz, sabır gerektiren bir meslek, özveri gerektiriyor. Öğretmenin bakışları güven verici olmalı, öğrenciyle empati kurabilmeli, öğrenciyi anlayabilmeli...”

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (6. öğrenci, kız) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenlik çok güzel bir meslek, öğretmenliği sev-yorum, insanlara bir şey öğretmek çok güzel...”

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (2. öğrenci, erkek) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenliği seviyorum. Birilerine bir şeyler öğretmek çok zevk verici. Öğretmenlik toplumu yönlendiren bir meslektir. Nesillerin yetiştirilmesinde temel meslektir. Bence öğretmenlik günümüzde hafife alınıyor.”

Bu öğrenci, ‘eğitim; ideal kültür varlığının gelecek nesillere aktarılmasıdır’ ifadesindeki göreve talip olan kişiye atıfta bulunmuştur.

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (9. öğrenci, kız) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenliği seviyorum. Toplumda öğretmene çok değer verilmese de öğretmenlik kutsal ve önemli bir meslek bence. Çocuklar, gençler bizim geleceğimiz, öğretmenliğe çok değer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ama kesinlikle öğretmenlere hak ettiği değer verilmiyor...”

Bu öğrenci öğretmenlik mesleğinin toplumumuzdaki durumuna değinmiştir. Öğretmenlerin toplumların geleceğinde önemli rol oynadığına ve eğitici rollerine vurguda bulunmuştur.

Tablo 15’teki 3. maddeye yönelik ifadelerden örnekler aşağıda verilmiştir:

Görüşme yapılan öğrencilerden biri (8. öğrenci, kız) aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenlik güzel bir meslek ama hiçbir zaman kendimi öğretmen olarak düşünemedim, öğretmen olmak istemedim. Öğretmenlik çok idealist olmayı gerektiren bir meslek, her zaman idealist kalmak zor. Birçok yeni mezun öğretmen göreve idealist başlıyor ama yıllar, öğrenciler bunu değiştiriyor...”

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (10. öğrenci, erkek) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenlik zevk alarak yapıldığında iyi bir meslek ama atamalar, staj uygulamamda yaşadığım bazı şeylerden dolayı bana çekici gelmiyor...”

Diğer bir görüşmedeki öğrenci (12. öğrenci, erkek) şu ifadeleri kullanmıştır:

“Öğretmenlik, birini yetiştirmek açısından güzel ama benimseyemiyorum, benim yapıma uygun olmadığını düşünüyorum...”

Bu görüşmelerdeki ifadelerden yola çıkarak öğretmenliğin sabır, özveri, idealistlik vb. gibi kişisel özellikler gerektirdiğini söyleyebiliriz.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, mezun olunan lise türü, anne-baba eğitim düzeyi, bölümü tercih sırası, akademik başarı ve yüksek lisans yapma isteği faktörlerine göre nasıl değiştiği incelenmiştir ve kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili görüşleri ele alınmıştır.

Genel lise mezunu kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, Anadolu lisesi ve mesleki teknik lise mezunu kimya öğretmeni adaylarının tutumlarından yüksek çıkmıştır. Ancak Anadolu Lisesi ve mesleki teknik lise mezunu kimya öğretmeni adaylarının ortalama puanları birbirine yakındır. Bu durum Anadolu Lisesi öğrencilerinin mesleğe ilişkin beklentilerinin yüksek olmasıyla, farklı meslek gruplarına ilgi duymalarıyla ve mesleki teknik lise mezunlarının üniversiteye girişte meslek liselerine uygulanan puanlama

sistemi nedeniyle eğitim fakültelerine girmelerinin zor olmasıyla ilişkilendirilebilir. İlgili literatüre bakıldığında Üstün'ün (2007) farklı branşlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını karşılaştırmalı olarak incelediği survey çalışmasında, mezun olunan lise türünün öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu etkilemediği görülmektedir.

Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile anne-baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgu (Saracaloğlu, 1991; Saraç, 2001) bulgularıyla uyumludur. Bu kimya öğretmeni adaylarının anne-baba eğitim düzeylerinin birbirine benzer olmasıyla ilişkili olabilir.

Bölümü ilk on sırada tercih eden kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları daha alt sıralarda tercih edenlere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu bulgu Saracaloğlu'nun (1991), Saraç'ın (2001) ve Üstün'ün (2007) bulgularıyla tutarlıdır. Öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlar taşıyan öğrencilerin mesleği benimsemeleri ve bu mesleği ilk sıralarda tercih etmeleri beklenen ve öğretmen yetiştirme açısından istenen bir durumdur. Hatta bunu teşvik etmek için 90'lı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından (eğitim fakültelerinin bazı bölümlerine) okuduğu bölümü ilk sıralarda tercih edenlere burs imkânı tanınmıştır.

Lisansüstü eğitim yapma isteği ve bölümdeki akademik başarı değişkenleri açısından kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgular Saraç'ın (2001) bulgularıyla tutarlı olmakla birlikte Özgür'ün (1994) bulgularıyla çelişmektedir. Özgür çalışmasında lisansüstü eğitim yapmayı çok isteyen ve akademik başarısı yüksek öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öğretmen alımlarında akademik başarının bir kriter olarak benimsenmesinin öğretmenlerin niteliğini arttıracaklarını öne sürmüştür. Ancak tutumlar öğrenilmesi ve öğretilmesi güçlük taşıyan duyuşsal özelliklerdir ve tutumları etkileyen birçok değişken vardır (Çeliköz ve Çetin, 2004: 143).

Araştırmanın nitel boyutunun bu çelişkileri giderdiği ve altında yatan sebeplere ışık tuttuğu düşünülmektedir. Kimya öğretmeni adaylarıyla yapılan görüşmelere dayanarak; öğretmen alımlarında kimya öğretmeni kontenjanının çok az olması hatta son zamanlarda hiç olmaması kimya öğretmeni adaylarının motivasyonunu ve moralini olumsuz etkilemektedir diyebiliriz. Kimya öğretmeni adaylarının istihdam problemine getirilecek çözüm, kimya öğretmeni adaylarının hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecini daha verimli geçirmelerini, moral ve motivasyonlarının yükselmesini, mesleği benimsemelerini ve mesleğe yönelik olumlu tutumlarının yükselmesini sağlayacaktır.

Erol ve diğerlerine (2000) göre eğitim fakültelerinin yeni yapılandırılmasında yer alan (3,5+1,5) şeklindeki uygulama öğretmen adaylarının motivasyonlarını ve eğitim-öğretim sürecinin verimini düşürecektir.

Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması kapsamında kimya öğretmenliği programının beş yıla dönüştürülmesi, alan bilgisi ve alan eğitimi derslerinin yıllara dağılım şekli öğrencilerin bu derslere karşı tutumlarını ve motivasyonlarını etkilemektedir.

Yapılan görüşmelerde kimya öğretmeni adayları, hizmet öncesi dönemde aldıkları alan eğitimi derslerinin son 1,5 yıla sıkıştırılmasının bu derslerin verimini düşürdüğünü ifade etmişler ve bu durumu; okulun son yılında aday öğretmenlerin, Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) yoğunlaştıkları için okuldaki bu derslere gereken önemi vermemeleriyle ve son yılda atamalarının olmayacağı fikrinin yoğunlaşmasından dolayı formasyon derslerindeki motivasyonlarının düşmesiyle açıklamışlardır. Yükseköğretim Kurulu'nun 11 Temmuz 2007 tarihli

toplantısında (3,5+1,5) olarak bilinen uygulamanın yerine, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin beş yıla yayılarak beş yıllık birleştirilmiş eğitime geçilmesine karar verilmiştir (Yüksek Öğretim Kurulu, 2007).

Öğretmenlikte çok önemli bir yeri olan meslek sevgisi, hizmet duygusu, meslek ruhu ve motivasyon tezsiz yüksek lisans yaklaşımıyla kolay kolay kazandırılmaz. Önemli olan öğretmen adaylarını beyni ve ruhuyla mesleğe hazırlamaktır (Kavcar, 1999).

Öğretmen yetiştirme modelleri geliştirirken tamamen dış kaynaklı modeller yerine ülke gerçekleriyle, insan yapısıyla uyumlu, bilişsel özelliklerle (alan, formasyon, çağdaş öğretim yöntemleri bilgisi) eşzamanlı duyuşsal özellikler (tutum, motivasyon, meslek ruhu gibi) kazandırmak da hedeflenmelidir. Duyuşsal özellikleri kazandırmak noktasında, eğitim sistemimizin öğretmen yetiştirmeyle ilgili zengin tecrübelerinden (eğitim enstitüleri, ilk öğretmen okulları, yüksek öğretmen okulu gibi) yararlanmak faydalı olacaktır.

Not: Bu makale I. Ulusal Kimya Eğitimi Kongresinde sunulmuştur ve “Kimya Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik Algıları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” adlı doktora tezinden çıkarılmıştır. 06101044 numaralı projeye doktora tezimi destekleyen Selçuk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü’ne teşekkürlerimi sunarım.

KAYNAKLAR

- Alım, M., Bekdemir, Ü. (2006). Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Milli Eğitim Dergisi, 172, 263-275.
- Çakmak, M., (1999). İngiltere ve Türkiye’de Deneyimli Sınıf Öğretmenleri ve Aday Öğretmenlerin, İlköğretim Matematik Dersinde İzledikleri Öğretim Stratejileri ve Kullandıkları Öğretim Teknikleri Üzerinde Bir Araştırma. MEGP Doktora Bursiyerleri Tez Özetleri, Ankara: YÖK, s. 69-73.
- Çeliköz, N., Çetin, F. (2004). Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler, Milli Eğitim Dergisi, Yıl:32, Sayı:162, Sayfa:136-145.
- Erol, M., Çallica, H., Aygün, M., Sezgin, G., Kavcar, N. (2000). Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılmasının Fizik Eğitimi Anabil Dalı Açısından Değerlendirilmesi. D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, 185-188.
- Gödek, Y. (2002). The Development Of Science Student Teachers’ Knowledge Base In England. Unpublished EdD Thesis, University of Nottingham, Nottingham.
- Hacıoğlu, F. (1990). Öğretmenlik Uygulaması Modeli, Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hacıoğlu, F. (1991). Öğretmenlik Uygulamalarında Öğretmen adaylarının Değerlendirilmeleri. 1. Eğitim Kongresi Bildirileri, Buca Eğitim Fakültesi Yayını, 341-347, İzmir.
- Hesapçıoğlu, M. (1998). Öğretim İlke ve Yöntemleri, İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli Öğretmen Sorunu. D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, 11, 1-13.
- Lapido, B. (1984). Motivational Factors and Attitude Changes in Teachers. Northwestern University.
- Lubis, S. (1988). Attitude Toward The Teaching Profession of Students of The Vocational and Tecnical Teacher Education College. Padang, Indonesia. The Ohio State University.
- Özden, Y. (1997). Öğrenme ve Öğretme, Ankara: PEGEMA Yayıncılık.
- Özgür, F. N. (1994). Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum, Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saracaloğlu, S.A. (1991). Fen ve Edebiyat Fakülteleri Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. 1. Eğitim Kongresi Bildirileri (25-26-27 Kasım 1991), İzmir: D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Yayınları, 565-569.
- Saraç, C. (2001). Türk Dili ve Edebiyatı/ Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeterlilikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2001). Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmen Yeterlilikleri, Eğitimde Yansımalar: VI (11-13 Ocak 2001), Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları, s.193-215
- Üstün, A. (2007). Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Çağdaş Eğitim Dergisi, 339, 20-27.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yüksek Öğretim Kurulu (2007). Öğretmen Yetiştirme Ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007). Yüksek Öğretim Kurulu Yayını, Ankara.

ÖĞRENCİ MÜLAKATLARI (EK 1)

Mülakat no:	İsim:	Tarih:
--------------------	--------------	---------------

- Öğretmenlik uygulamanız nasıldı? (Öğretmenliği seviyor musunuz? Neden öğretmen olmak istiyorsunuz? Öğretmenlik mesleğiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?)
- KPSS Sınavı ve öğretmen atamalarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? (Bilhassa kimya öğretmenlerinin atanmaları ile ilgili düşünceleriniz, endişeleriniz veya kaygılarınızdan bahseder misiniz ve bu sizin öğretmen eğitimi sürecinizi nasıl etkiliyor? Bu süreçteki motivasyonunuzu nasıl etkiliyor?)